ES Educació i Sostenibilitat

© J Richards / www.definingimagery.com

Canviar l'educació per canviar el món

Aprendre per l'evolució social - Claudio Naranjo • Com educar per a la salut?
L'aprenentatge emocional • Canvi climàtic i metges • La salut del mil·lenni

9 Salut

| NÚMERO 9 | TARDOR 2010 | 7€ |

Educació i Sostenibilitat

es-online.info

EDITORA · Heloise Buckland

COMITÈ EDITORIAL · Sara Batet, Carolina Cortés, Teresa Franquesa, Mercè Girona, Oriol Lladó, Miryam Navarro, Paula Pérez, Inma Pruna, Emili Puig, Marta Pulgar, Montse Santolino, Teresa Tilló

REDACCIÓ I CORRECCIÓ
Alfonso Flaquer, Marta Moreno, Míriam Salvatierra

MAQUETACIÓ · Xavier Solé

DIRECCIÓ CREATIVA
Alexis Urusoff Ramos

IMPRESSIÓ · El Tinter
(ISO 9001, 14001 i EMAS)
Imprès en paper reciclat
Octubre de 2010
Dipòsit legal: B-23656-07
ISSN: 1988 - 2122

RCE BARCELONA
www.rce-barcelona.net
es@rce-barcelona.net

GESTIÓ I SUBSCRIPCIONS
Barcelonya SCCL
Via Laietana, 45, esc. B, pral. 2a
(08003) Barcelona
www.barcelonya.com
host@barcelonya.com
Tel.: (+34) 93 424 5202
Fax: (+34) 93 301 2831

índex

núm. 9 · Salut · Tardor 2010

REFLEXIONS

CANVIAR L'EDUCACIÓ PER CANVIAR EL MÓN 4
Claudio Naranjo, psiquiatre xilè, parla del potencial de l'educació per a l'evolució social

EM SENTO BÉ? 8
Josep Bonil i **Genina Calafell**, de la UAB, reflexionen sobre la complexitat d'educar per a la salut amb joves

UN ENVERINAMENT CONSENTIT 14
Carme Valls, metgessa, alerta de la relació entre la contaminació ambiental i la salut

CRIM I CONSUM 18
Patricia Rojas, sòcia fundadora de GRUFIDES, parla dels danys laterals del consum

TRENCAR AMB EL PESSIMISME 22
Margarida Garcia, de medicusmundi, proposa estratègies divertides per sensibilitzar sobre la salut global

EDUCACIÓ EN CONSTRUCCIÓ 28
L'equip psicopedagògic d'una escola Montessori explora el paper de les emocions en l'aprenentatge

LA SALUT EN EL MIL·LENNI 35
Maria Elena Garcia, coordinadora de "Salut per al desenvolupament", ens recorda aquesta assignatura pendent

BÉ PER AL CLIMA, BO PER A LA SALUT 36
Reflexions sobre la tasca pedagògica dels metges de **Ferran Ballester**, del Centre Superior d'Investigació en Salut Pública

EL DEBAT DE LES VACUNES 40
Carlos González, president de l'Associació Catalana Pro Alletament Matern i **Joan-Ramon Laporte**, director de la Fundació Institut Català de Farmacologia

WI-FI: DRET O AMENAÇA? 42
Magda Havas alerta dels perills de la Wi-Fi a l'escola

DISCRIMINACIÓ AMBIENTAL 44
Els més petits són els més vulnerables: **Mar Alvarez**, de CREAL, ens explica el perquè

RECURSOS PEDAGÒGICS 47
Selecció de recursos pedagògics per a diferents edats, recomanacions de pel·lícules, petits gestos i altres eines d'aprenentatge per a la salut i la sostenibilitat

ENTREVISTA

TERESA CASAS 32
Professora d'institut, sobre el valor de ser mestre

Llicència Creative Commons, Reconeixement-No Comercial-Compartir.
Se'n pot copiar, distribuir i comunicar públicament el contingut. Heu de reconèixer els crèdits de l'obra. Si altereu o transformeu el contingut o en genereu obres derivades, només podeu distribuir l'obra generada amb la mateixa llicència. No es poden usar els continguts per a finalitats comercials.

REGIONAL CENTRE OF EXPERTISE ON EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT
ACKNOWLEDGED BY
UNITED NATIONS UNIVERSITY

M*ediambi*ent*s* sana: in corpore sano

Heloise Buckland
Editora

"Diga'm la teva adreça i et diré la teva alçada..." Ja s'ha pogut provar que els nens i les nenes que neixen en barris amb alts nivells de contaminació (principalment amb molt de trànsit) seran més petits. En altres paraules, l'aire que respirem ens afecta des dels primers moments al ventre matern. A l'hora de passar a menjar sòlids, els experts ens avisen que l'exposició a certs compostos organoclorats (dels herbicides, per exemple) estan relacionats amb l'endarreriment mental i psicomotor en els primers anys de la nostra vida. Hi afegim els pesticides, els metalls pesants i els compostos orgànics persistents i ja tenim un còctel potent que pot afectar el nostre desenvolupament neuroconductual, immunitari i sexual –i sobretot el dels més petits.

No som solament el que mengem

La cosa es complica quan afegim al debat la contaminació *invisible* dels camps electromagnètics o l'"electrohipersensibilitat" ja reconeguda per l'Organització Mundial de la Salut com un problema greu. Diversos països europeus, l'Índia, Rússia i el Canadà ja han establert recomanacions per reduir l'ús del mòbil entre els joves, Nova Zelanda ha prohibit les antenes prop de les escoles i a França s'està retirant la Wi-Fi de les biblioteques. Cada vegada hi ha més consciència sobre com afecta la nostra salut el sistema que hem creat, però, n'hi ha prou?

Bo per al clima, bé per a la salut

Hores d'ara ja és evident que per cuidar la salut s'ha de cuidar el planeta, i fins i tot els metges tenen un paper aquí, aconsellant estils de vida més sans, més sostenibles. Anar amb bicicleta i menjar menys carn serveix tant per estar en forma com per reduir les emissions de CO_2. A més, si ens parem a pensar en les emergències sanitàries provocades pels "desastres naturals", actuar pel clima també és actuar per la salut dels més vulnerables.

Les relacions entre el medi ambient i la salut de les persones són complexes, i per provocar un canvi de comportament (en el consum, per exemple) no es pot oblidar el paper clau de les emocions. A més a més el context sociocultural, les relacions socials i les sensacions físiques influeixen el procés d'aprenentatge. La informació no és suficient per aprendre a fer les coses de manera diferent, s'ha de *sentir* la necessitat del canvi.

Com es pot sanejar el sistema?

Alguns diuen que el sistema educatiu està en crisi, que els joves no volen l'educació que se'ls ofereix, perquè deixem els assumptes existencials de costat, perquè hi falten les relacions humanes i el diàleg del que passa per les ments de les famílies i els entorns dels alumnes. Per sanejar el sistema el primer que hem de fer és tenir cura dels agents de canvi: els educadors i les educadores, els pares i les mares. Si estem sans podem projectar salut, si escoltem podem esperar el diàleg dels altres i si entenem les relacions complexes entre els ecosistemes i els nostres sistemes (cos, ment i esperit) potser podrem ensenyar-les a algú altre.

Agraïm la col·laboració de totes les persones implicades en aquest monogràfic que ja estan actuant per un canvi en l'educació. No eduquem amb el que diem, sinó amb el que som.

El comitè editorial no assumeix la responsabilitat de les opinions expressades pels autors dels articles de la revista.